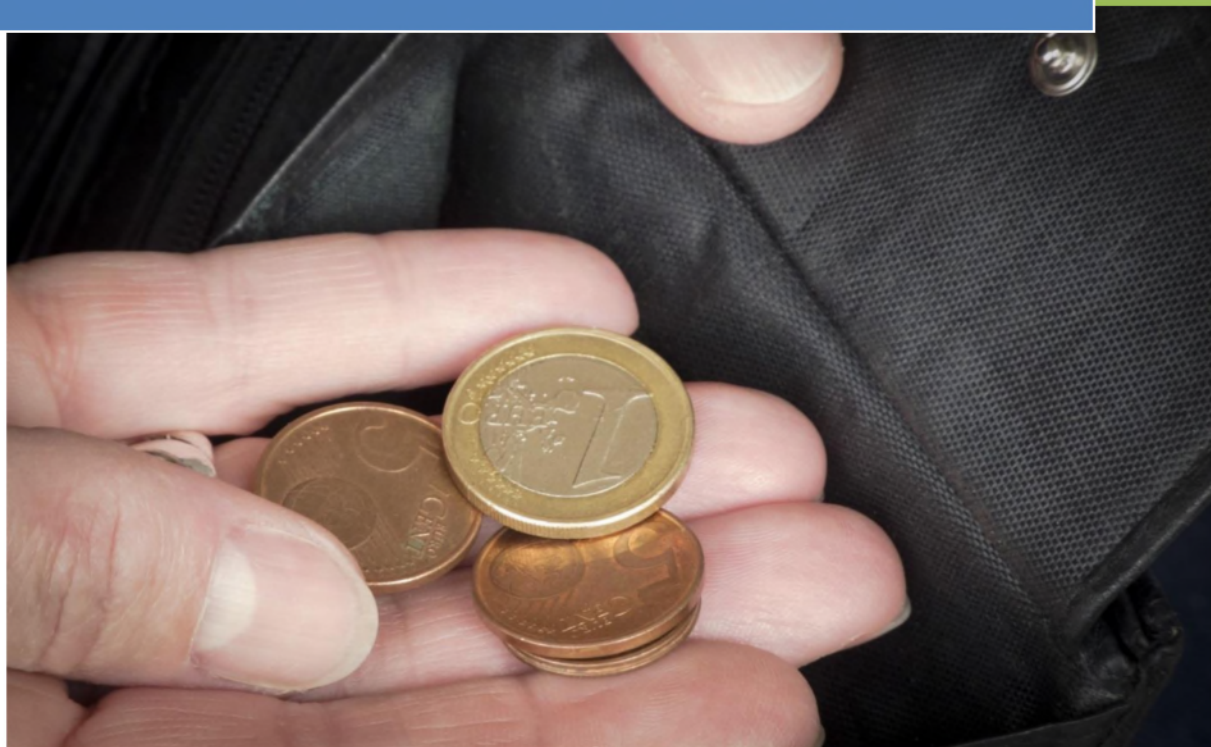

Evaluatie Armoedebelid 2018-2021

Team Kwaliteit en Juridische Zaken
Afdeling Maatschappelijke Dienstverlening
Maart 2020

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Armoede in Uden in beeld	3
	Huishoudens met een laag inkomen	3
	Bijstandsbestand	4
	Langdurige Armoede	5
	Armoede onder kinderen in Uden	5
3.	Evaluatie per Thema	7
3.1.	Thema: Kinderen in Armoede	7
	Veel aanvragen voor zwemregeling	7
	Veel aanvragen voor Stichting Leergeld	8
	Subsidieregeling kinderen van ouders met een laag inkomen	8
	Bereik kinderen via Kindpakket	8
3.2.	Thema: Preventie en vroegsignalering	9
3.2.1	Onderdeel: Jongeren	9
	ROC- spreekuur	9
	Gastlessen Moneyways	9
3.2.2	Onderdeel: Pilot vroegsignaleren met budgetconsulenten	10
3.3.	Thema: Financiële zelfredzaamheid	11
	Pilot Budget kleinschalige initiatieven Udenfonds	11
	Ontwikkelingen Voedselbank	11
	Pilot Startpunt Geldzaken	12
	Wegwijzer financiële ondersteuning	12
3.4	Thema: Integrale benadering	13
3.5	Thema: Bestaanszekerheid	15
	3.5.1 Bereik regelingen (activiteitenfonds, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag	15
	3.5.2 Overzicht ontwikkelingen naar type Bijzonder bijstand (CBS categorie)	15
3.6	Thema Investeren in Meedoen	18
4	Armoedebeleid – Financieel	19
	Realisatie Besparingsmaatregelen	19
	Overzicht ontwikkeling Totaalbudget Minimaregelingen	21

1. Inleiding

In 2017 is het Armoedebeleid 2018–2021 vastgesteld door de Raad. Voor u ligt de eerste tussenevaluatie van het Armoedebeleid om u op de hoogte te brengen van de resultaten van het nieuw ingevoerde beleid. Het nieuwe beleid richt zich, meer dan voorheen op het vroeg signaleren van armoede en op preventie. Oftewel “Voorkomen is beter dan genezen.” Doelstelling daarbij is tevens om de sterk stijgende uitgaven beter te gaan beheersen.

Allereerst zal een beeld gegeven worden van de armoede in Uden (cijfers en bereik t.o.v. vóór het nieuwe beleid). Vervolgens komen de volgende thema's één voor één aan bod:

- Kinderen in armoede
- Preventie en vroegsignalering
- Financiële zelfredzaamheid
- Integrale benadering
- Bestaanszekerheid
- Investeren in Meedoen

Ten slotte volgt de financiële paragraaf.

Naast deze evaluatie wordt separaat de evaluatie rondom de Pilot “Vroegsignalerende budgetconsulenten” aangeboden. Deze pilot is een onderdeel van het armoedebeleid wat tevens vraagt om aanvullende besluitvorming.

Samenvatting

Alvast een tipje van de sluier: Welke resultaten kunt u in deze evaluatie teruglezen?

- Het algemene beeld is dat de armoede in Uden dalende is.
- Het bereik van kinderen in armoede laat een positieve ontwikkeling zien.
- Preventieve activiteiten en vroegsignalering (Moneyways + ROC Spreekuur) levert mooie resultaten op.
- De inzet van het nieuwe instrument Financieel Budgetbeheer is een zeer welkome aanvulling in het palet van Schulddienstverlening.
- De Regelingen en activiteiten zijn uitgevoerd binnen het budgettair kader dat door de Raad beschikbaar is gesteld.

2. Armoede in Uden in beeld

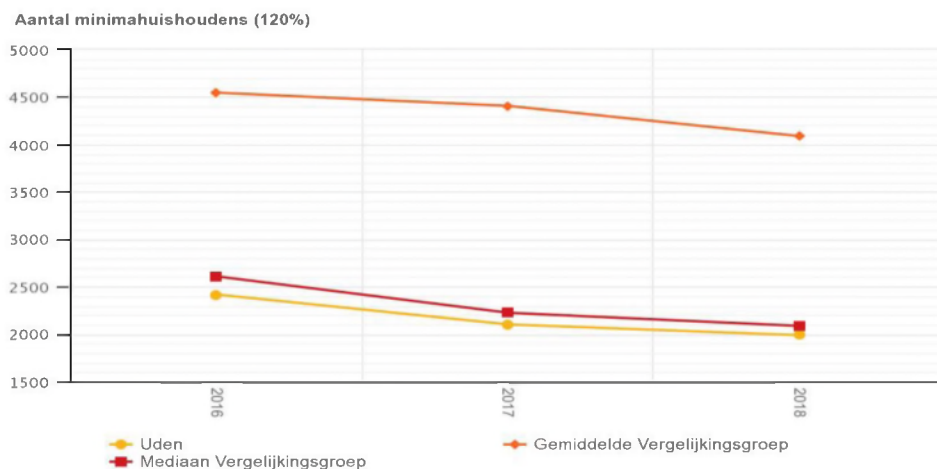
Eén van de eerste vragen die waarschijnlijk opkomt, als we het hebben over een evaluatie van het armoedebeleid is: Hoe staat het met de armoede in Uden? Leiden alle maatregelen die zijn genomen tot minder armoede?

Van belang om op te merken is dat inkomensondersteunende maatregelen vanuit het armoedebeleid (minimabeleid en bijzondere bijstand) puur cijfermatig geen direct effect hebben op het aantal mensen of huishoudens in armoede. Dit omdat de extra financiële middelen vanuit deze regelingen niet meetellen als inkomen bij de berekeningen van bijvoorbeeld SCP of CBS. Wel zorgt inzet van deze middelen er voor dat mensen mee kunnen doen aan de samenleving. Verder dienen de preventieve maatregelen uit het armoedebeleid die genomen zijn, ertoe om te zorgen dat mensen een lagere kans hebben om in de schulden terecht te komen met alle problemen die daarbij horen.

Huishoudens met een laag inkomen

Figuur 1 toont het aantal huishoudens met een inkomen <120% van het sociaal minimum¹ over de periode 2016–2018, zowel voor Uden als voor de 87 andere deelnemende gemeenten aan de benchmark Armoede en schulden van Divosa (=gemiddelde vergelijkingsgroep).

Figuur 1: Aantal huishoudens met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum 2016–2018 (Bron: Minimascan)

*Let wel, deze cijfers van het CBS over Uden gaan over huishoudens met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum. In het landelijke rapport Armoede en Sociale uitsluiting 2019 van het CBS spreekt men over de zgn. lage inkomensgrens.

* Let op de daling van het aantal minimahuishoudens in dit plaatje, kent echter een kleine kanttekening. Het CBS heeft namelijk tussentijds de Inkomens- en Vermogensstatistiek herzien. En dit heeft geresulteerd in een iets lager aantal huishoudens/ personen (en kinderen) in armoede. Volgens het CBS zijn de nieuwe gegevens (2018) een stuk betrouwbaarder dan de oude.

Het aantal huishoudens met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum neemt in Uden af. Van de 2417 huishoudens in 2016 (13,6%) tot 1988 in 2018 (iets minder dan 11%). Er zijn in Uden minder huishoudens met dit lage inkomen dan in de vergelijkingsgroep. Als we ons echter beperken tot de categorie kleinere gemeenten (<50.000 inwoners) heeft Uden in 2018 juist weer veel

¹ 120% van het wettelijk sociaal minimum is €1191,- incl VT voor een alleenstaande en €1701,- incl VT voor een gezin (dit is exclusief toeslagen van de Belastingdienst).

huishoudens met een laag inkomen, namelijk 1988 tegenover 1351 (geen apart plaatje daarvan). Dat is ook niet verwonderlijk omdat Uden bijna het meeste aantal inwoners heeft van de categorie 'kleinere gemeentes'.

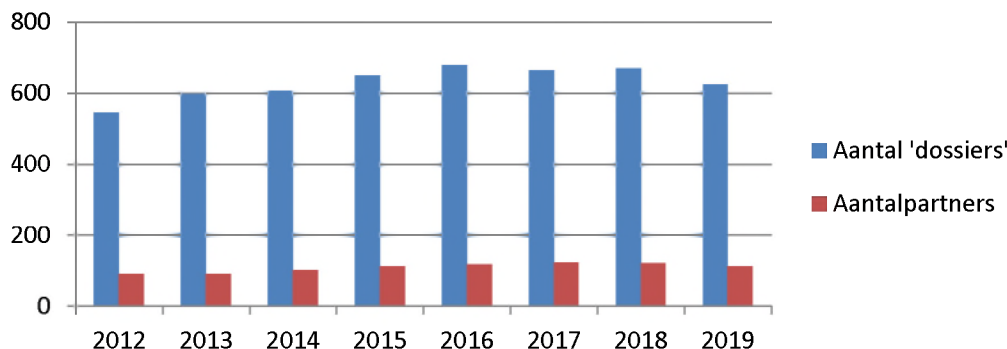
Ook de landelijke gegevens worden gemonitord binnen het Armoedebelid:

In 2018 moesten 584 duizend van de bijna 7,4 miljoen huishoudens rondkomen van een laag inkomen. Dit waren er net zoveel als in het voorgaande jaar. Het CBS verwacht pas in 2019 en 2020 een daling van het aantal huishoudens met een laag inkomen (Bron Armoede en sociale uitsluiting 2019, CBS).

Bijstandsbestand

Een andere indicator die iets zegt over de armoede in Uden is de ontwikkeling van het bijstandsbestand (zie figuur 2). Het betreft het aantal personen die gebruik maken van een uitkering (blauw) aangevuld met een levenspartner (zie rood)

Figuur 2: Ontwikkeling bijstandsbestand 2012-2019

Klantontwikkeling Bijstandsontvangers				
	ultimo 2016	ultimo 2017	ultimo 2018	okt-19
PERSONEN 18-20	21	30	19	12
PERSONEN 21-64	624	585	544	533
PERSONEN =>65	0	1	0	0
PERSONEN INRICHTING	2	4	4	7
KREDIETHYPOTHEEK	1	2	2	1
BBZ GEVESTIGD RENTELOOS	1	1	5	4
BBZ STARTEND RENTELOOS	3	3	6	1
IOAW	43	41	43	39
IOAZ	1	4	3	4
TOTAAL	696	671	626	601
% ontw. T.o.v. voorgaand jaar		-3,6%	-6,7%	-4,0%
Bron : GWS				

We zien een daling in ons bijstandsbestand van 2016 tot en met 2019 (zie figuur 2). Dat strookt met de landelijke ontwikkelingen. Op 1 januari 2017 waren er in Uden 696 huishoudens met een uitkering in het kader van de Participatiewet of Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers (IOAW). In 1 januari 2019 waren dit er 626. Het beeld per 1-10-2019 laat een verdere daling zien. Landelijk gezien is het aantal personen met een bijstandsuitkering in 2018 met 24 duizend gedaald. In 2017 was er nog een daling van 8 duizend (bron artikel CBS Aantal bijstandsontvangers met 24.000 afgenomen, 28-02-2019).

Langdurige Armoede

Langdurige armoede (langer dan 4 jaar een laag inkomen) blijkt in ieder geval landelijk te stabiliseren (3,3% van de huishoudens zowel in 2017 als in 2018, bron Armoede en sociale uitsluiting 2019, CBS). Exacte cijfers over Uden zijn nog niet bekend. Wat we wel kunnen zien is dat, ondanks dat er minder mensen een uitkering ontvangen, zij gemiddeld langer een uitkering ontvangen (zie Figuur 3). Daar waar men in 2016 gemiddeld 1579 dagen een uitkering ontving, is dit in 2019 1777 dagen. Mensen die lang een laag inkomen hebben, krijgen na 36 maanden (wettelijk) recht op individuele inkomenstoeslag en zullen ook vaker een beroep doen op bijzondere bijstand.

Figuur 3

Langdurig laag inkomen, gemeten aan gem. uitkeringsduur op de 1e van de mnd. januari 2016–2019

Langdurig laag inkomen				
	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
Dagen gem. uitkeringsduur	1579	1647	1752	1777

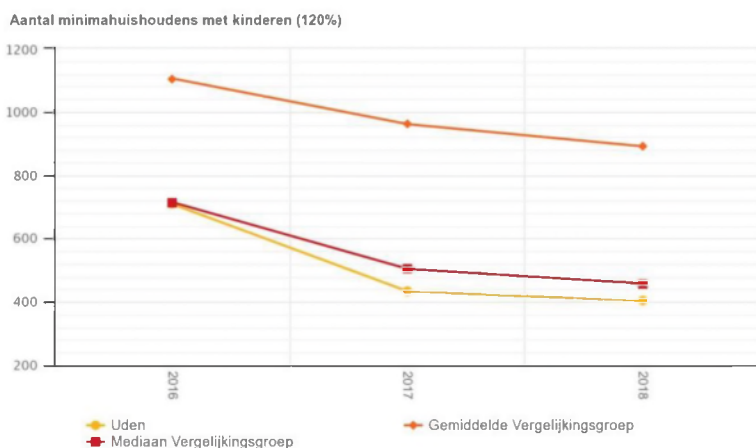
Bron : GWS

Armoede onder kinderen in Uden

Een belangrijk thema binnen het armoedebelief is het bestrijden van armoede onder kinderen. Daarom is het goed om in beeld te hebben hoe het aantal kinderen wat opgroeit in armoede zich ontwikkelt en tevens of we de kinderen die in armoede leven, bereiken met onze voorzieningen voor kinderen. In onderstaande figuur 4 zie je het aantal Udense huishoudens met kinderen met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum en in figuur 4 zie je het aantal Udense kinderen wat opgroeit in een huishouden waar de ouders een inkomen hebben onder de 120% van het sociaal minimum. Beiden worden wederom vergeleken met de vergelijkingsgroep vanuit de benchmark.

Figuur 4

Aantal huishoudens met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum en kinderen 2016–2018 (Bron Minimascan)

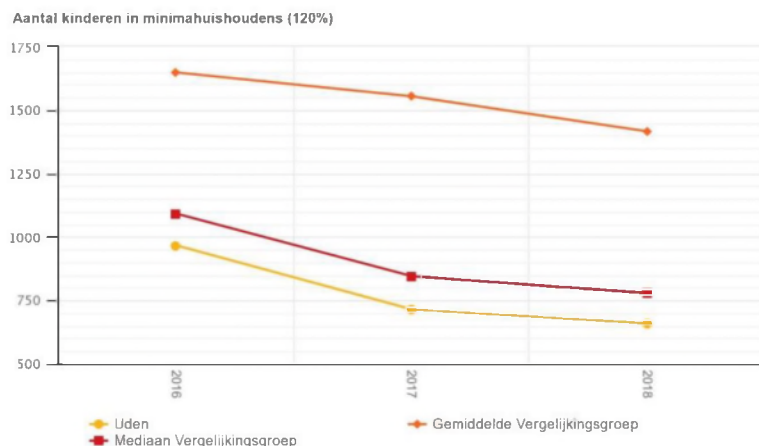

Het aantal huishoudens waarin kinderen opgroeien bij ouder(s) met een laag inkomen, lijkt sterk af te nemen tussen 2016 en 2017. Belangrijk hierbij is, zoals bovenin ook al genoemd, om op te merken dat de sterke afname mede veroorzaakt wordt door de nieuwe berekeningssystematiek van het CBS.

Figuur 5

Aantal kinderen in huishoudens met een inkomen onder de 120% 2016– 2018

Bron Minimascan

In 2018 zijn er 8258 kinderen < 18 jaar, waarvan 660 kinderen opgroeien bij ouder(s) met een laag inkomen. Dat is bijna 8% van het totaal aantal kinderen. In 2016 werd gesproken over 967 Udense kinderen, echter dit laatste cijfer moet, zoals reeds gesteld, met voorzichtigheid worden bekeken. Het percentage bereik van deze kinderen met onze voorzieningen onder andere via het Kindpakket komen aan bod in het volgende hoofdstuk (Thema Kindpakket).

Armoede onder kinderen landelijk

In 2016 leefden 292 duizend minderjarige kinderen in een gezin met een inkomen onder de lage-inkomensgrens, 117 duizend minderjarige kinderen behoorden tot de groep met een langdurig laag inkomen. Kinderen met een (langdurig) armoederisico maken veelal deel uit van een eenoudergezin. In lijn met de ontwikkeling in de totale bevolking is het percentage kinderen met kans op armoede gedaald van 9,2 naar 8,9 procent. Het aandeel kinderen behorende tot de groep met een langdurig laag inkomen bleef met 3,7 procent onveranderd ten opzichte van het voorgaande jaar (Bron: Armoede en sociale uitsluiting 2018).

SAMENVATTING – ARMOEDE UDEN IN BEELD

Het algemene beeld is dat de armoede in Uden dalende is.

In lijn met de landelijke ontwikkeling neemt het aantal huishoudens met een inkomen onder de 120% van het sociaal minimum in Uden af. Van de 2417 huishoudens in 2016 (13,6%) tot 1988 in 2018 (iets minder dan 11%). Er zijn in Uden minder huishoudens met dit lage inkomen dan in de vergelijkingsgroep. Als we ons echter beperken tot de categorie kleinere gemeenten (<50.000 inwoners) heeft Uden in 2018 juist weer veel huishoudens met een laag inkomen, namelijk 1988 tegenover 1351 (geen apart plaatje daarvan). Dat is te verklaren omdat Uden bijna het meeste aantal inwoners heeft van de categorie 'kleinere gemeenten'. We zien ook dat de gemiddelde uitkeringsduur van inwoners in de bijstand stijgt. Dit leidt op basis van het historische beeld tot een gemiddeld hoger beroep op de Minimaregelingen.

3. Evaluatie per Thema

3.1. Thema: Kinderen in Armoede

Onder het thema Kinderen in armoede is vooral ingezet op de ontwikkeling van een volledig Kindpakket² met daarbij één centrale toegang (daar waar voorheen alle regelingen los moesten worden aangevraagd). Burgers zien in één oogopslag waar zij mogelijk recht op hebben. Via deze digitale toegang genaamd “Bereken uw recht” zijn alle regelingen vanuit het Kindpakket direct aan te vragen. Binnen het Kindpakket zijn bestaande regelingen uitgebreid en geïntensiveerd. In tabel 2 staat het aantal toegekende aanvragen in 2017 (voor het nieuwe beleid) en in 2018 (na het nieuwe beleid). Daar waar al volledig beschikbaar staan ook de resultaten van 2019.

Figuur 6: Toegekende aanvragen Kindpakket 2017–2019

Toegekende aanvragen Kindpakket				
	2017	2018	2019	Doelstelling 2019
Jeugdsportfonds (sport)	118	217	133	195
Jeugdsportfonds 2-4 jaar	nvt	4	16	10
Jeugdcultuurfonds	29	35	37	58
Jeugdcultuurfonds 2-4 jaar	nvt	0	4	7
Leergeld	270	312	435	Geen doelstelling
Jarige job	nvt	54	n.n.b.	Geen doelstelling
Gratis Peuteropvang	nvt	29	n.n.b.	35
computerregeling	41	62	n.n.b.	60
zwemlesregeling (via JSF)	nvt	30	106	52
TOTAAL	458	739		

Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de nieuwe- en reeds bestaande regelingen vanuit het Kindpakket. Er zijn twee onderdelen die wat anders lopen dan verwacht.

Veel aanvragen voor zwemregeling

Daar waar we beoogd hadden zo’n 52 kinderen per jaar te laten zwemmen via genoemde regeling (inschatting op basis van cijfers CBS), zijn er in 2019 106 kinderen via de regeling aan diplomazwemmen begonnen. Dat is ruim twee keer zoveel deelnemers dan beoogd. Dat er een zwemregeling in Uden zou komen was bij de vaststelling van het armoedebeloid (eind 2017) al bekend gemaakt, maar is pas eind 2018 in werking getreden. Naar alle waarschijnlijkheid hebben de ouders van de kinderen die wilden beginnen met zwemmen, tot eind 2018/begin 2019 gewacht met de zwemlessen en na inwerkingtreding van de zwemregeling een aanvraag ingediend. Ook zijn er gezinnen bekend waar nu meerdere kinderen tegelijkertijd met zwemlessen bezig zijn (soms 4 kinderen uit een gezin). Doordat er niet eerder een zwemregeling was, hebben deze ‘oudere’ kinderen waarschijnlijk om financiële redenen niet eerder zwemles kunnen nemen. Er is dus sprake van een soort ‘achterstand’ in kinderen die kunnen zwemmen.

² Het Udense Kindpakket is een uitvloeisel van het nieuwe armoedebeloid en betreft een bundeling van regelingen van zowel gemeente Uden zelf, als van de organisaties: Stichting Leergeld, Jeugdfonds Sport en Jeugdfonds Cultuur. Deze regelingen stellen kinderen van 0 tot 18 jaar uit in staat om maximaal mee te doen ongeacht de financiële situatie van het gezin waarin ze opgroeien. Hierbij wordt toegewerkt naar verstrekkingen in natura

Daarnaast is het ook te verklaren door de verhoogde asielinstroom en veel gehuisveste kinderen die hebben deelgenomen aan de zwemlessen. Voor deze incidenteel hoge instroom zijn extra middelen beschikbaar gekomen vanuit het project verhoogde asielinstroom. De verwachting is dat het aantal aanvragen vanaf 2020 enigszins zal stabiliseren.

Minder aanvragen voor Jeugdfonds sport

Veel ouders blijken er toch voor te kiezen om hun kind(eren) eerst de zwemdiploma te laten halen via de zwemregeling. Ondanks dat je ook daarnaast nog een andere sport kunt beoefenen via het Jeugdfonds Sport. De verwachting is dat in 2020 voor Jeugdfonds sport weer meer aanvragen binnen zullen komen.

Veel aanvragen voor Stichting Leergeld

Daarnaast is het aantal aanvragen voor een vergoeding vanuit Stichting Leergeld behoorlijk gestegen. (van 270 in 2017 tot 435 in de periode jan–nov 2019). Het is mooi om te zien dat een groot gedeelte van de kinderen van ouders met een laag inkomen bereikt wordt door Leergeld namelijk 66% (435 van de 660 kinderen) (Bron CBS minimascan).

Subsidieregeling kinderen van ouders met een laag inkomen

Daarnaast zijn er zowel in 2018 als in 2019 verschillende activiteiten/abbonementen georganiseerd vanuit de “Subsidieregeling kinderen van ouders met een laag inkomen”. Hierin had de Advies Raad Sociaal Domein telkens een grote rol. Er zijn in dat kader abbonementen verstrekt voor Hemelrijk en Zie-Zoo, er is twee keer een Kerstdiner georganiseerd voor mensen met een laag inkomen met kinderen en daarnaast konden de kinderen 5 maal gratis naar “Uden on Ice”. Het verdient de aanbeveling deze regeling breder te communiceren. Ouders met een laag inkomen worden vanuit de gemeente Uden aangeschreven om hiervoor in aanmerking te komen. Tevens vindt er een oproep plaats in het Udens Weekblad. Voorgesteld wordt om deze initiatieven ook in de toekomst te blijven organiseren.

Bereik kinderen via Kindpakket

Het blijft lastig om in te schatten hoe groot het gedeelte van de Udense kinderen van ouders met een laag inkomen, we daadwerkelijk bereiken met onze regelingen. We weten namelijk niet of de kinderen die we bereiken met bijvoorbeeld de regeling computer/laptop, dezelfde kinderen zijn als die een vergoeding ontvangen om te sporten via het Jeugdfonds Sport. In het kader van privacywetgeving kunnen die gegevens ook niet gekoppeld worden. Wel zien we dat op alle onderdelen het aantal verstrekkingen toeneemt en dat is iets wat we hebben gewild met het nieuwe beleid. De doelstelling is om in 2021 50% van de doelgroep mee te laten doen in Uden door óf het Jeugdfonds Sport óf het Jeugdfonds Cultuur. Het aantal aanvragen voor wat betreft het Jeugdfonds Cultuur blijft tot nu toe hierin achter, maar zoals reeds gezegd is het aantal aanvragen voor een vergoeding vanuit Stichting Leergeld en ook de zwemregeling weer enorm gestegen.

SAMENVATTING EN AANBEVELING – THEMA: KINDEREN IN ARMOEDE

Het aantal kinderen in armoede dat een beroep doet op het Kindpakket laat een positieve ontwikkeling zien. Stichting Leergeld bereikt al 66% van de kinderen in armoede. Op totaalniveau loopt het aantal aanvragen conform of zelfs licht boven verwachting, met uitzondering van het Jeugdfonds Cultuur. In 2019 wordt het budget voor de Regelingen Leergeld /JSF en JCF volledig benut. Daar het budget v.a. 2020 al voorziet in € 20.000 extra budget i.v.m. een ingecalculeerde aanzuigende werking (hoger bereik), gaan we er vanuit dat dit toereikend is om de aanvragen te kunnen afwikkelen. Bij het Jeugdfonds Cultuur zien we wat minder aanvragen dan verwacht, maar deze worden gecompenseerd door meer aanvragen voor Leergeld. Een herschikking van de budgetten

is gewenst in de begroting. Het voorstel hiervoor is opgenomen in bijgesloten Begrotingswijziging.

3.2. Thema: Preventie en vroegsignalering

3.2.1 Onderdeel: Jongeren

ROC- spreekuur

Preventie op de scholen heeft de aandacht via het financieel spreekuur op het ROC en de gastlessen vanuit Moneyways³ welke vanuit het Armoedebeleid opgezet zijn/ gefinancierd worden. In 2018 zijn 92 studenten op het ROC- spreekuur geweest. In 2019 waren dit er nog eens 93. Van de in totaal 185 studenten die het spreekuur bezochten, was er bij 89 studenten sprake van schulden (=48%). 5 studenten hadden zelfs een schuld van tussen de 2000– 5000 euro (5,5%). Zij waren voordat zij het spreekuur bezochten helemaal niet bekend met schuldhulpverlening en worden intussen begeleid. Dit is een teken dat het ROC- spreekuur oplevert waarvoor het bedoeld is, namelijk jongeren eerder bereiken en financieel redzaam maken. Andere jongeren kwamen voor informatieve gesprekken over budgettering, toeslagen, informatie over bijverdienen etc. Voor exacte rapportage- aantallen zie bijlage 1: Monitor ROC spreekuur 2018–2019.

Gedurende deze pilot hebben we een financieel spreekuur op het ROC uitgevoerd. De komende periode zullen wij ambtelijk onderzoeken of dit ook een meerwaarde kan hebben op het middelbaar onderwijs.

Gastlessen Moneyways

De gastlessen vanuit Moneyways worden tevens vol enthousiasme ontvangen. Van febr. 2018 tot en met april 2018 zijn er 10 klassen die hebben deelgenomen aan de lessen. Een bereik van 260 leerlingen. De voorlichting triggert leerlingen om beter na te denken over schulden en problemen onder ogen te zien en er mee aan de slag te gaan. Dit bewijst ook het feit dat er op het ROC spreekuur van Ons Welzijn in de periode 2018 en 2019 59 kinderen op het spreekuur zijn geweest bij de Sociaal Raadslieden die hiervan hadden gehoord via de gastlessen. De gastlessen zijn dus een mooie manier om laagdrempelig via het onderwijs grote groepen kinderen te bereiken en in een zo vroeg mogelijk stadium in combinatie met het spreekuur mogelijke schuldenproblematiek op te sporen en te voorkomen. Een volledige evaluatie is terug te vinden in bijlage 2: Eindevaluatie Moneyways.

AANBEVELING – *Verlenging combi ROC-spreekuur in combinatie met Gastlessen Moneyways is gewenst.*

Het ROC spreekuur en de pilot Moneyways is opgezet in eerste instantie voor de periode van twee jaar. Dat geldt tevens voor de gastlessen vanuit Moneyways. Verlenging van de combinatie van beide onderdelen (het betrof een pilot) blijkt na overleg en evaluatie met betrokkenen zeer gewenst en zinvol en wordt dan ook geadviseerd dit voort te zetten. Dit kan worden opgepakt in samenwerking met Meerijstad. De periode 2020–2021 kan worden gebruikt om te bezien hoe preventie en vroegsignalering specifiek gericht op jongeren verder kan worden vormgegeven in straks de nieuwe gemeente Maashorst. Daarbij verdient het de aanbeveling om ook op andere scholen als bijvoorbeeld het Udens College, maar ook Basisscholen het Armoedebeleid weer onder de aandacht te brengen. Zij

³ Moneyways is een preventieprogramma dat erop gericht is om armoede- en schuldenproblematiek in de klas bespreekbaar te maken. Dit gebeurt door ervaren peer- educators: jonge rolmodellen die met het delen van hun persoonlijke verhaal rondom deze thema's taboes doorbreken. Deze gastlessen nemen we af op niveau 3 en 4 (op verzoek van gemeente Uden bedienen ze nu tevens niveau 2) De gastlessen dienen ook als 'vindplaats' voor jongeren voor wie bezoek aan het spreekuur gewenst is. Beide maatregelen zijn daarom ook in de uitvoer aan elkaar gekoppeld.

ontvangen zo nu en dan een nieuwsbrief, maar de ervaring leert dat persoonlijk contact beter blijkt. Voor het structureel inzetten van de gastlessen zal ook structureel budget noodzakelijk zijn. Voor het onderdeel van het spreekuur van OW wordt nog nader onderzocht in hoeverre dit ingebed kan worden in de reguliere activiteiten (van Ons Welzijn–Schulddienstverlening–Budgetconsulenten) en zal het beschikbaar stellen van middelen voor verlenging van een jaar voldoende zijn.

3.2.2 Onderdeel: Pilot vroegsignaleren met budgetconsulenten

Voor een uitgebreide evaluatie wordt verwezen naar het Evaluatierapport Evaluatie Pilot Vroegsignalering en Budgetconsulenten dat tegelijkertijd wordt voorgelegd.

SAMENVATTING EN AANBEVELING – THEMA: PREVENTIE EN VROEGSIGNALERING

De preventieve activiteiten t.b.v. jongeren bestonden uit:

- ROC spreekuur
- Gastlessen Moneyways

Beiden zijn zeer succesvol en een welkome aanvulling in het preventief kader. De aangetroffen situatie dat 48% van de gesproken jongeren die het spreekuur bezoekt, schulden heeft en bijna 5% zelfs tussen de € 2.000 en € 5.000, toont aan dat inzet op deze doelgroep zeer gewenst is. De aanbeveling luidt dan ook om beide activiteiten te verlengen voor de jaren 2020–2021 en daarna in samenwerking met Landerd de invulling te bepalen. De dekking kan voortkomen uit onder uitnutting op het budget voor het activiteitenfonds. Daar is namelijk een besparing op gerealiseerd. Deze komt voort uit de nieuwe werkwijze waarbij kinderen geen beroep meer kunnen doen op het activiteitenfonds. In plaats daarvan is er het Kindpakket. Bovenstaande kan dus budgetneutraal worden doorgevoerd en is in de bij het Raadsadvies bijgevoegde begrotingswijziging verwerkt.

Voor wat betreft de pilot Vroegsignalering en budgetconsulenten verwijzen we naar de separaat toegevoegde evaluatie van de pilot.

3.3. Thema: Financiële zelfredzaamheid

Pilot Budget kleinschalige initiatieven Udenfonds

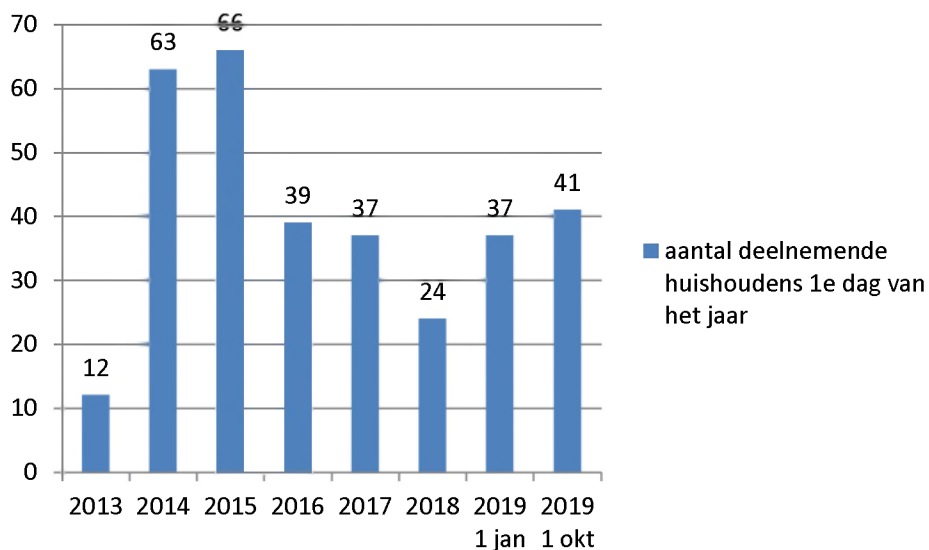
Onder het thema Zelfredzaamheid is in de periode 2018–2019 (in pilotvorm) gewerkt met een budget voor het Udenfonds. Daarmee dienden zij verschillende burgerinitiatieven gericht op “mensen met een laag inkomen” mede mogelijk te maken. Het blijkt erg lastig voor externe partijen (zoals nu ook voor het Udenfonds) om in beeld te krijgen wie nou precies valt onder de doelgroep “mensen met een laag inkomen”. Als gevolg daarvan zijn de georganiseerde activiteiten lastig te koppelen aan deze via het armoedebelief specifiek verkozen doelgroep. De enige partij die beschikt over deze gegevens is de gemeente zelf. Sinds mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht, hetgeen ons dwingt om opnieuw kritisch te kijken naar de manier waarop wij burgers selecteren en vervolgens aanschrijven met acties, maar ook naar de manier waarop wij externe partijen faciliteren bij het in beeld brengen van de doelgroep. In die zin is er dan ook best een moeilijke opdracht weggezet bij het Udenfonds. Vanaf 2020 gaat er dan ook geen geld meer vanuit het Armoedebelief naar het Udenfonds. De pilotperiode liep sowieso af.

AANBEVELING: Op basis van bovenstaande evaluatie adviseren we de pilot Kleinschalige burgerinitiatieven Udenfonds stop te zetten in het kader van de nieuwe privacywetgeving.

Ontwikkelingen Voedselbank

Het aantal Voedselbank gebruikers neemt vanaf 2018 weer toe in Uden. In oktober 2019 zijn er 41 gebruikers. Zie onderstaande tabel.

Ontwikkeling aantal deelnemers Voedselbank 2013–2019

Landelijk gezien is er ook een groei in Voedselbank gebruikers. In 2018 stijgt het aantal gebruikers met 6% (bron voedselbanken.nl). In Uden begint vooral in 2019 het aantal deelnemers weer te stijgen. Dit zou verband kunnen houden met het preventief werken vanuit de pilot met budgetconsulenten. Ook daar komen mensen in beeld die verwezen worden naar de Voedselbank.

Gemiddeld ontvangt iemand in Uden iets korter dan 6 maanden een voedselpakket terwijl de insteek is om eigenlijk binnen 3 maanden het budgetplan van de klant dusdanig te hebben dat er geen voedselpakket meer nodig is. In dat kader is in mei 2019 de werkwijze enigszins aangepast en een link gemaakt met de budgetpilot (Geen pakket zonder traject). Dit met als doel te zorgen dat men gemiddeld korter een voedselpakket ontvangt maar tevens ook om te kijken of de Voedselbank een

goede vindplaats is om mensen structureel te helpen. We gebruiken de tijd die het nog duurt tot de samenvoeging met Landerd om te bezien of- en op welke wijze we de samenwerking moeten vormgeven. Daarin nemen we ook mee wat wenselijk en mogelijkheden zijn voor wat betreft nieuwe uitdeelpunt(en)/ locatie.

Het verdient aanbeveling om de voedselbank na de herindeling met Landerd opnieuw te bezien.

Pilot Startpunt Geldzaken⁴

Via de website van gemeente Uden is het sinds 2018 voor iedere Udenaar mogelijk om 'geldplannen te maken', afgestemd op de eigen financiële situatie. Deze tool vergt de nodige mate van zelfredzaamheid. De geldplannen die je er mee kunt maken zijn ontwikkeld door het Nibud. Gebruik van deze tool was voor de periode van 2 jaar. Uit de cijfers blijkt dat er erg weinig gebruik werd gemaakt van de geldplannen. Vanaf maart 2018 t/m januari 2020 is er slechts 33 keer een geldplan gemaakt. Dit wordt volledig verzorgd door onze budgetcoaches (zie pilot budgetcoaches)

AANBEVELING: Structurele inzet van het Startpunt geldzaken lijkt dan ook niet zinvol en het advies is hiermee te stoppen.

Wegwijzer financiële ondersteuning

Er is sinds 2018 een wegwijzer financiële ondersteuning (folder) in gebruik. Via onze netwerkpartners, de consultants, en de adviseur Armoede en Participatie is deze veelvuldig verspreid. In deze wegwijzer wordt uitgelegd welke regelingen er zijn, hoe je voor zaken in aanmerking kan komen, en waar je welk informatie kunt vinden.

Budgetbeheer in eigen beheer en daling kosten bewindvoering

Onder het Thema "Financiële Zelfredzaamheid" wordt in het Armoedebeleid 2018-2021 tevens genoemd dat we in pilot vorm financieel budgetbeheer vanuit de gemeente (in eigen beheer) willen gaan bieden en daarmee de kosten van bewindvoering willen beperken. Voor de evaluatie van het instrument Financieel Budgetbeheer wordt verwezen naar de evaluatie van de pilot Vroegsignalering en Budgetconsultanten.

SAMENVATTING EN AANBEVELING – THEMA: FINANCIËLE ZELFREDZAAMHEID

Via het Udenfonds hebben enkele kleinschalige initiatieven plaatsgevonden. De gekozen vorm is praktisch en juridisch echter niet houdbaar op de langere termijn omdat deze vorm niet voldoet aan de in de wet facilitering burgerparticipatie door een niet-gemeentelijke organisatie. Wel zijn er waardevolle initiatieven gefaciliteerd. Het advies is dan ook deze pilot niet verder structureel vorm te geven. Voor de evaluatie van de inzet van het instrument Financieel Budgetbeheer verwijzen we naar de Evaluatie Pilot Vroegsignalering en Budgetbeheer.

Het aantal gebruikers van de Voedselbank loopt weer op. Voor Uden geldt een stijging van 24 naar 41 gebruikers sneller dan het landelijk gemiddelde (6%). Inmiddels is de werkwijze meer integraal ingestoken en wordt er de voorwaarde gesteld dat er een budgetplan dient te zijn om de financiële problemen op te lossen. We verwachten hierdoor een afname van de gemiddelde duur van de

⁴ Startpunt Geldzaken is een samenwerkingsverband van het Nibud, Vereniging Eigen Huis (VEH), de beleggersvereniging VEB en de Stichting Certificering FFP. Zij bundelen hun kennis op de gebieden van Budgetteren & besparen, Huis & hypotheek, Sparen & beleggen, Pensioenen & fiscaliteit. Zij hebben diverse geldplannen (met daarbij geldtips) ontwikkeld welke je als gemeente via het internet beschikbaar kan stellen aan de bewoners van de gemeente. Er zijn bijvoorbeeld speciale plannen vwb Rondkomen met kinderen, Beter Rondkomen met weinig geld of bijvoorbeeld een geldplan over sparen en beleggen. Hiervoor wordt een partnerbijdrage gevraagd.

verstrekkingen van het pakket. Daarnaast gaan we ervan uit dat het meer preventief optreden in de schuldenproblematiek de instroom in de toekomst zal beperken.

3.4 Thema: Integrale benadering

In het armoedebeloid 2018–2021 is onder het Thema ‘Integrale benadering’ de ambitie gesteld om te zoeken naar een manier om zo goed mogelijk integraal te werken rondom armoede- en schulden. Er werd opgemerkt dat ondersteuning zich te vaak op slechts een deel van de problemen van een gezin richtte. Alleen het oplossen van schulden, iemand aan het werk helpen of tips geven voor een stabiele opvoedingsomgeving is onvoldoende. Iedere (hulp)vraag zou integraal bekeken moeten worden, werd geconcludeerd.

Tevens werd met de term ‘integraal werken’ als genoemd in het armoedebeloid bedoeld ‘verbinding zoeken met partijen die in Uden een rol vervullen op gebied van Armoedebestrijding’. Daar toe dienden bijvoorbeeld maatregelen als de inzet van een armoederegisseur, maar ook het organiseren van een netwerkbijeenkomst.

Ten slotte werd onder het thema Integrale benadering– ook nog aangegeven dat de huidige aanpak voor arme- en vaak kwetsbare mensen anders moet. Consulents dienden getraind te worden om armoede eerder te herkennen en op gepaste manier bespreekbaar te maken, maar ook om nogmaals bewust te worden dat mensen die jaar in jaar uit schaarste ervaren en niet kunnen rondkomen, chronische stress ervaren. Dat tast hun mentale vermogens aan, zo blijkt uit onderzoek. Ze worden minder goed in plannen, gaan bij de dag leven, worden impulsiever. Samenwerking met onze partners waaronder Area en Ons Welzijn is daarbij van cruciaal belang.

Methode integraal werken rondom armoede- en schulden

Inmiddels is het 2020 en er is veel gebeurd op dit gebied. Er is onder andere een “Wegwijzer WMO en Jeugd” waarin medewerkers van Ons Welzijn en gemeente Uden nauw samenwerken in 1 centrale Toegang voor vragen van de Udense inwoners op het gebied van zorg, welzijn, WMO en tevens Jeugd. Het is goed om te zien dat de budgetconsulentes vanuit de pilot “vroegsignalerende budgetconsulent” vrijwel rechtstreeks geschakeld zitten binnen deze Toegang. Zodra er bij de eerste hulpvraag (risico op) financiële problematiek wordt geconstateerd, kan de budgetconsulent worden ingeschakeld. Dit maakt dat er bij vragen echt gezocht kan worden naar een totaal- oplossing, waarin het onderwerp armoede en financiën ook terecht een plek heeft (of soms zelfs het hoofdprobleem blijkt). In het komende jaar (2020) zal gewerkt moeten worden naar structurele verankering van de preventieve activiteiten vanuit de budgetpilot binnen genoemde Toegang. Dit om de toeloop richting Schulddienstverlening (curatief) verder te beperken. Daarnaast gaat spelen dat vroegsignalering in 2021 een verplichte taak gaat worden voor gemeentes vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Daarbij is een integrale en ‘naar buiten toe houding’ aan de voorkant een vereiste.

Armoederegisseur

In 2018 en 2019 zijn specifiek beleids- uren ingevuld om handen en voeten te geven aan het vastgestelde armoede- en schuldenbeleid, maar ook om een aanspreekpunt te creëren voor alle organisaties die in aanloop naar het nieuwe beleid input hebben geleverd en iedere dag mee- werken om de armoede in Uden tegen te gaan. De maatregelen als voorgesteld in het beleid dienden door de armoederegisseur verder te worden uitgewerkt, geïmplementeerd, gemonitord en bijgesteld (daartoe dient tevens onderhavige evaluatie). Daarnaast vielen ook een aantal subsidierelaties onder het takenpakket en waren er soms knelpunten in de uitvoering die om oplossingen vroegen.

Armoedenetwerk

In de totstandkoming van het beleidsplan is destijds verbinding gezocht met een groot aantal organisaties die betrokken zijn op het gebied van armoede. Hieruit is grote betrokkenheid en gedrevenheid naar voren gekomen om samen te werken en deze doelgroep zo goed mogelijk te ondersteunen. Begin 2018 heeft een armoedenetwerk bijeenkomst plaatsgevonden waaraan 18 organisaties hebben deelgenomen. Ook de partijen die deel uit maken van de werkwijze rondom het Kindpakket zijn in 2018–2019 een aantal keren samen gekomen om hun integrale werkwijze af te stemmen. Aanvankelijk was het idee om jaarlijks zo'n netwerkbijeenkomst te organiseren. Begin 2019 is hier vanaf gezien mede omdat de effecten van het nieuwe beleid nog onvoldoende tot uitdrukking kwamen. Het verdient zeker de aanbeveling om na vaststelling van onderhavige evaluatie, wederom een netwerkbijeenkomst te organiseren. Het zou goed zijn om de resultaten en verbeterpunten met elkaar te delen.

Consulenten meenemen in het gedachtegoed van integraal werken rondom armoede- en schulden

Om een andere manier van benaderen en gesprekken voeren bij consulenten over het voetlicht te brengen, hebben zij (alle consulenten arbeid, wmo, inkomen, schulddienstverlening, basisteams) in 2018 vanuit Stichting de Vonk de training 'Armoede onder de Loep' gevolgd. Deze training is zeer goed ontvangen.

3.5 Thema: Bestaanszekerheid

Om bestaanszekerheid te garanderen bieden wij bijzondere bijstand en de minimaregelingen, doen wij een bijdrage aan de Voedselbank, en bieden we schulddienstverlening.

3.5.1 Bereik regelingen (activiteitenfonds, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag

Om te onderzoeken hoeveel huishoudens we eigenlijk bereiken met onze minimavoorzieningen als bijzondere bijstand, activiteitenfonds etc. hebben we gekeken hoeveel unieke aanvragers er door de jaren heen geweest zijn. Daarbij is een uitsplitsing gemaakt tussen aanvragers met- en zonder een uitkering in het kader van de Participatiewet.

Aantal Unieke aanvragers minimavoorzieningen				
	2016	2017	2018	2019
Aantal Unieke aanvragers	1213	1192	1153	1153
w.v. klanten met uitkering levensonderhoud	548	557	590	569
w.v. klanten zonder uitkering levensonderhoud	665	635	563	584

Het aantal unieke aanvragers neemt in 2018 licht af. Voor 2019 is dit gelijkloidend. In 2019 is het aantal aanvragers wat niet bekend is met een uitkering voor levensonderhoud in het kader van de Participatiewet, groter dan het aantal aanvragers met een uitkering in het kader van de Participatiewet. Uit voorgaande paragrafen blijkt dat Uden in 2018, 1988 huishoudens telt met een laag inkomen, daarvan bereikten we dus ongeveer 60% met minimaal 1 van onze regelingen. In 2016 was dit ongeveer 50% (Uden telde toen 2417 huishoudens).

3.5.2 Overzicht ontwikkelingen naar type Bijzonder bijstand (CBS categorie)

Bij de monitoring in de afgelopen periode is geconstateerd dat er onzorgvuldigheden optreden bij de registratie op onderdelen. Daarom zal onderstaand overzicht niet helemaal aansluiten bij bovenstaande getallen. Hierop is inmiddels op bijgestuurd. Toch geeft onderstaande tabel (Bron GWS) wel enkele opvallende ontwikkelingen.

Overzicht uitgaven BIJZONDERE BIJSTAND per CBS categorie					
(Excl. Activiteitenfonds - Uitvoeringsbudgetten en Terugvorderingen, -betalingen)	2016	2017	2018	2019	
a. Directe levensbehoeften	€ 48.702	€ 92.039	€ 121.919	€ 48.160	
b. Voorziening voor huishouden	€ 10.369	€ 6.391	€ 5.188	€ 3.254	
c. Woonvoorzieningen	€ 229.001	€ 222.596	€ 84.320	€ 86.452	
d. Voorziening voor opvang	€ 6.401	€ 3.055	€ 2.626	€ 2.889	
e. Maatschappelijke zorg	€ 23.416	€ 24.894	€ 30.368	€ 35.761	
f. Financiële Transacties*	€ 442.566	€ 435.316	€ 420.100	€ 452.791	
g. Uitstroombewoeding	€ 9.121	€ 1.277	€ 36.663	€ 6.000	
h. Medische dienstverlening	€ 5.325	€ 9.386	€ 9.236	€ 9.482	
i. Overige kostensoorten*	€ 57.676	€ 82.656	€ 27.816	€ 14.427	
j. Overige inc. Minimaaluitgaven niet BB	€ 1.753	€ 2.299	€ 4.108	€ 8.887	
k. Inkomenstoeslag	€ 200.940	€ 204.558	€ 210.532	€ 225.251	
l. Studietoelage		€ 1.611	€ 18.356	€ 12.807	
m. ziektekosten	€ 199.893	€ 242.125	€ 296.182	€ 317.456	
Eindtotaal	€ 1.235.164	€ 1.328.202	€ 1.267.414	€ 1.223.617	

*Er zijn onjuistheden in de registratie geregistreerd. Van de geboekte kosten op Overige kostensoorten bleek een deel bewindvoeringskosten dat onderdeel is van de Financiële transacties

Hogere uitgaven t.o.v. 2016

Lagere uitgaven t.o.v. 2016

Stijging Directe levensbehoeften in 2017 en 2018.

We zagen in 2017 en 2018 een sterke stijging ten opzichte van 2016 in het beroep dat op bijzondere bijstand voor directe levensbehoeften wordt gedaan. Dit had vooral te maken met de verhoogde asielinstroom en de daarmee ook sterk hogere gemiddelde kosten. Deze groep asielinstromers deden een beroep op levensonderhoud (18-20). Inmiddels lijkt zowel het aantal cliënten als ook de gem. uitgaven per cliënt zich weer te normaliseren. In 2019 zien we daardoor (al dan niet een summiere) verlaging van de uitgaven ten opzichte van 2016.

Daling Woonvoorzieningen

De daling op de woonvoorzieningen was voorzien omdat het aantal te huisvesten asielgerechtigden sterk is gedaald. De hoge kosten in 2016 en 2017 hadden met name te maken met de verhoogde asielinstroom. Inmiddels zien we dat dit zich weer heeft genormaliseerd tot ongeveer 30 te huisvesten asielgerechtigden (waarvan ook nog deel gezinsherenigingen) in tegenstelling tot ongeveer 90 te huisvesten asielgerechtigden in 2016 en 2017.

Dalende uitgaven bijzondere bijstand voor Financiële Transacties

In de evaluatieperiode is geconstateerd dat er in ons computerprogramma (GWS4All) onjuistheden in de registratie zijn gesloten. Een deel van de bewindvoeringskosten werd geregistreerd onder de categorie "Overige kostensoorten". Deze onvolkomenheden zijn in bovenstaand overzicht weliswaar gecorrigeerd, maar niet 100% waarheidsgetrouw. We zien een stijging van de uitgaven Financiële transactie, w.o. ook het onderdeel bewindvoeringskosten. De stijging is met name te wijten aan tarievenstijgingen van bewindvoering. Het aantal cliënten dat een beroep doet op bijstand bij bewind is stabiel met ongeveer 280 cliënten ten opzichte van 2016. Hoewel de effecten nog niet helemaal zichtbaar zijn en het er een van een lange adem is gebleken hebben we vertrouwen in een toekomstige daling door de aanpak van de budgetconsulenten en inzet van budgetbeheer. Voor een meer gedetailleerde evaluatie verwijzen we naar het rapport Evaluatie Pilot Vroegsignalering en budgetconsulenten.

Collectieve zorgverzekering (en bijzondere bijstand voor de aanvullende premie)

Gemeente Uden biedt aan zijn inwoners met een laag inkomen (onder de 120% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm) een collectieve basis- en aanvullende zorgverzekering. Hierbij is een keuze tussen VGZ (daarbij de mogelijkheid tot het meeverzekeren van het eigen risico) of CZ. Via het aanvullend pakket bij verzekeraars VGZ en CZ kunnen veel medische kosten en veelvoorkomende medische kosten van burgers gedekt worden bij de zorgverzekeraar.

Binnen het Armoedebelief is de ambitie gesteld om in 2018/2019 50% van de doelgroep minima deel te laten nemen aan de Collectieve zorgverzekering. Op basis van de doelgroep als toen, zijn dit 847 deelnemers. Om dit te bereiken hebben we ingezet op het actiever aanschrijven van de doelgroep en informeren van de ketenpartners. Uit de resultaten blijkt dat het aantal deelnemers harder stijgt dan beoogd. De campagne heeft dus zijn vruchten afgeworpen. Daar waar in 2018/2019 847 deelnemers werden beoogd, zijn dit er in 2018 reeds 920. In 2019 waren dit er 927. Ook statushouders die een beroep doen op de bijstand vragen ook direct een tegemoetkoming coll. Ziektekosten aan. Als gevolg daarvan, zien we een sterke stijging van de tegemoetkomingen in de collectieve ziektekostenverzekering. In 2019 zullen deze uitgaven ongeveer € 301.500 bedragen. De laatste maanden zien we echter een voorzichtige kentering en lijken de kosten weer af te nemen in lijn met de ontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden. Vooralsnog willen we dit tekort als incidenteel aanmerken, maar wel op de voet volgen.

De collectieve zorgverzekering die gemeente Uden biedt (keuze uit VGZ of CZ) is nog steeds de verstandigste keuze voor een groot deel van de mensen met een laag inkomen. Er zijn genoeg

verzekeringen te vinden met een lagere premie, maar deze polissen bieden vaak te weinig dekking voor belangrijke zorgkosten. Met de collectieve zorgverzekering worden veel van deze zorgkosten gericht gecompenseerd. Daarnaast zijn eigen bijdragen bij deze andere polissen minder vaak meeverzekerd en kennen zij ook niet standaard een regeling voor het verplicht eigen risico. Bij de collectieve zorgverzekering wel, waardoor onverwachte zorgkosten zoveel mogelijk worden beperkt, wat helpt voorkomen dat deelnemers in een schuldsituatie terecht komen. Ook voorkomt de collectieve zorgverzekering zorgmijding en bevordert de gezondheid van vaak kwetsbare burgers.

Activiteitenfonds voor volwassenen, inverdieneffect gerealiseerd

Per 2018 is met het nieuwe armoedebeleid het activiteitenfonds voor volwassenen omgevormd. Er is een zgn. referteperiode ingevoerd en de voorziening is enkel bedoeld voor personen van 18 jaar en ouder. Dit heeft geresulteerd in een besparing. De uitgavencijfers t.a.v. het activiteitenfonds komen terug in het volgende hoofdstuk. Onderstaande tabel toont het aanvragenverloop door invoering van de maatregelen.

Aantal cliënten activiteitenfonds				
	2016	2017	2018	2019
Welzijnsactiviteiten 1p	598	581	713	659
Welzijnsactiviteiten 2p	210	193	186	158
Welzijnsactiviteiten 3p	89	97	4	0
Welzijnsactiviteiten 4p	62	69	1	0
Welzijnsactiviteiten 5p	24	22	1	0
Welzijnsactiviteiten 6 of meer personen	16	20	0	0
	999	982	905	817

Bijzondere bijstand computer

Gemeente Uden biedt bijzondere bijstand voor een computer/ laptop aan kinderen van ouders met een laag inkomen (als onderdeel van het kindpakket) wanneer deze kinderen overgaan naar de middelbare school. Bij vaststelling van het armoedebeleid is deze regeling omgevormd. Daar waar het eerst enkel mogelijk was om 1 computer/ laptop per gezin aan te vragen, geldt de regeling nu p  r kind binnen het gezin.

De bijdrage voor de computerregeling is daarbij naar beneden bijgesteld. De doelstelling was dat we 60 kinderen zouden bereiken met deze regeling in 2018. We zien een stijging in het aantal aanvragen terug van 41 in 2017 naar 62 in 2018. Deze doelstelling is dus behaald.

SAMENVATTING EN AANBEVELING – THEMA: BESTAANSZEKERHEID

Om bestaanszekerheid te garanderen bieden wij bijzondere bijstand en de minimaregelingen, doen wij een bijdrage aan de Voedselbank, en bieden we schulddienstverlening. WE bereiken jaarlijks ruim 800 cliënten die gebruik maken van het activiteitenfonds. De campagne rondom collectieve ziektekostenverzekering heeft de afgelopen jaren zijn vruchten afgeworpen. Daar waar in 2018/2019 847 deelnemers werden beoogd, zijn dit er in 2018 reeds 920. In 2019 waren dit er 927. De stijging van de directe levensbehoefte en de daling van het aantal woningvoorzieningen staat in nauw overeenstemming met de groei van de statushouders die we in 2016/2017 gekend hebben. Dit is in 2018/2019 genormaliseerd naar 30 statushouders per jaar.

3.6 Thema Investeren in Meedoen

Onder het thema investeren in Meedoen wordt in het Armoedebeleid vooral het belang onderschreven van het hebben van een betaalde baan als uitweg uit de armoede. En tegelijkertijd het besef dat een betaalde baan niet altijd leidt tot voldoende inkomen om uit de armoede te komen, bijvoorbeeld omdat men instroomt in een laagbetaalde baan en/of een kleine deeltijdbaai. Ook het behoud van werk kan een probleem zijn.

Ook dient men er bij stil te staan dat meedoen niet per definitie werken betekent. In sommige gevallen is het goed om de druk voor betaalde arbeid weg te nemen, bijvoorbeeld door medische en/of psychische problematiek, of als iemand in een ernstige armoedesituatie verkeert. En ook te erkennen dat dit voor die mensen zelf niet de wenselijke situatie is, maar dat het op dat moment even niet anders kan.

Betere herkenning van armoede en mogelijkheid tot vrijstelling arbeidsverplichtingen

Onder het Thema investeren in Meedoen is in 2018 ingezet op betere herkenning van armoede. In 2018 volgden alle consultants (inclusief Basisteam) zoals al eerder genoemd de training 'Armoede onder de Loep' waarin niet alleen handvatten werden gegeven om armoede te herkennen maar ook om het onderwerp goed bespreekbaar te maken.

Er zijn verder mogelijkheden gecreëerd voor een tijdelijke "maatwerkvrijstelling van (een gedeelte van) de arbeidsverplichtingen" als gevolg van zwaarwegende armoedeproblematiek. Dit omdat uit onderzoek blijkt dat ernstige geldzorgen een dusdanige wissel trekken op het handelingsvermogen van de mens, dat mensen met geldzorgen daardoor niet in staat zijn om 'hun eigen krachten aan te boren' en bijvoorbeeld werk te vinden.

Voor 2020-2021 dient de focus te worden gelegd op "begeleiding bij uitstroom naar werk" (aanpassen huishoudboekje bij uitstroom) vorm te geven. Hier is zeker nog winst te behalen. Zo blijkt dat mensen die uitstromen uit de uitkering vaak vergeten om hun inkomen bij de Belastingdienst te wijzigen en/of bepaalde toeslagen stop te zetten met alle gevolgen van dien.

SAMENVATTING EN AANBEVELING – THEMA: INVESTEREN IN MEEDOEN

Arbeid is de beste aanpak tot het verlagen van armoede, dit gaat echter niet altijd op. Veelal stroomt met in een laagbetaalde baan e/o een kleine deeltijdbaai. Het behouden van arbeid is dan ook van groot belang door medische of psychische problematiek. In de jaren 2020 / 2021 wordt er meer aandacht gegeven aan de begeleiding bij uitstroom naar werk.

4 Armoedebelaid – Financieel

Bij de vaststelling van het Minimabeleid zijn er extra middelen beschikbaar gesteld door de Raad. Een deel daarvan was benodigd voor een structureel toereikende begroting op basis van het bestaande beleid. De jaren daarvoor was er sprake van een jaarlijks aanzienlijk tekort. Daarnaast vroeg het nieuwe Minimabeleid om aanvullende middelen door o.a. de introductie van het Kindpakket, de pilot Vroegsignalering en Budgetconsulenten en de aanzuigende werking van het nieuwe beleid. Tevens zijn er enkele maatregelen ingevoerd die een besparing op de uitgaven moesten realiseren. In totaal zag de budgetvraag er als volgt uit.

Totaal	2018	2019	2020	2021
Extra budget huidig beleid	€ 294.000	€ 294.000	€ 294.000	€ 294.000
Extra budget nieuw Minimabeleid	€ 469.000	€ 492.000	€ 351.000	€ 351.000
Besparing Nieuw beleid op budget Minimabeleid	€ -145.000	€ -213.000	€ -213.000	€ -213.000
Benodigde extra middelen	€ 618.000	€ 573.000	€ 432.000	€ 432.000
<u>Waarvan:</u>				
Structureel	€ 432.000	€ 432.000	€ 432.000	€ 432.000
Incidenteel	€ 185.000	€ 141.000	€ -	€ -
	€ 617.000	€ 573.000	€ 432.000	€ 432.000

Realisatie Besparingsmaatregelen

Zoals hierboven genoemd zijn er bij het vaststellen van het Minimabeleid 2018–2021 enkele maatregelen ingevoerd die een besparing op moesten leveren. In onderstaande tabel staan deze verder uitgewerkt

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Inzet budgetbeheerder (effect op bewindvoerderskosten)	€ -21.000	€ -37.000	€ -37.000	€ -37.000
Activiteitenfonds: doelgroep 18-100	€ -108.500	€ -108.500	€ -108.500	€ -108.500
Activiteitenfonds: Referteperiode naar 12 maanden	€ -	€ -50.000	€ -50.000	€ -50.000
Bijzonder bijstand: Regeling computer en Schooltas: meerdere aanvragen en lager bedrag	€ -16.800	€ -16.800	€ -16.800	€ -16.800
Totaal	€ -146.000	€ -212.000	€ -212.000	€ -212.000

Besparing op bewindvoerderskosten

Ontwikkelingen Bewindvoering	0-meting 2016	2017	2018	2019
Realisatie uitgaven bewindvoerderskosten	€362.200	€371.500	€368.000	€394.000
Realisatie aan unieke cliënten in bewind	281	293	280	281
Gem kosten per cliënt	€1.289	€1.268	€1.314	€1.402
Doelstelling afname bewindvoerderskosten	nvt	nvt	(€19.000)	(€37.000)
Mutatie uitgaven t.o.v. 0-meting	nvt	€9.300	€5.800	€31.800
Werkelijke ontwikkeling t.o.v. doelstelling	nvt	nvt	(€24.800)	(€68.800)

Hoewel de besparing op de bewindvoerderskosten lijkt te zijn gerealiseerd is de doelstelling nog niet geheel behaald. We hadden beoogd te komen tot een daling van het aantal cliënten in bewindvoering, dit is echter niet behaald. We zien een redelijk constante ontwikkeling van het aantal cliënten waarvoor bijzondere bijstand voor kosten bewind wordt betaald. De daling in aantallen is helaas nog minder sterk dan verwacht. Door het inzetten van de budgetcoaches (welke gestart zijn in april 2019) is de verwachting dat de daling van de bewindvoering in 2020 ingezet zal worden. Bij aanvang van de pilot is de verwachting opgenomen om in 2018 € 19.000 en in 2019 € 37.000 aan bewindvoerderskosten te besparen. We zien naast een redelijk stabiel aantal cliënten in bewind echter wel een daling terug in de gemiddelde kosten per cliënt. De kostendaling is geen gevolg van prijsdalingen (deze zijn nl. gestegen) maar kan duiden op het afnemen van de complexiteit van de schuldenproblematiek waardoor de bewindvoeringstrajecten minder arbeidsintensief worden.

Besparing op uitgaven Activiteitenfonds

Het "oude" Armoedebeleid kende een activiteitenfonds dat toegankelijk was voor zowel meerder- als minderjarigen. Met de introductie van het Kindpakket bij het nieuwe Armoedebeleid is de Regeling Activiteitenfonds aangepast en alleen toegankelijk geworden voor meerderjarigen. Hiervoor was een besparing ingecalculeerd. Daarnaast is de referteperiode aangepast naar 12 maanden. De verwachte effecten zijn inmiddels zichtbaar opgetreden.

Ontwikkeling Activiteitenfonds	0-meting 2016	2017	2018	2019
Realisatie uitgaven Activiteitenfonds	€ 345.168	€ 343.968	€ 217.863	€ 186.455
Mutatie activiteitenfonds t.o.v. 0-meting 2016	nvt	€ -1.200	€ -127.305	€ -158.713
Doelstelling	nvt	nvt	€ 108.500	€ 158.500
T.o.v. doelstelling	nvt	€ 1.200	€ 18.805	€ 213

Besparing op Computerregeling en schooltas

De bijdrage per computer/schooltas is cf. voorstel per 1-1-2018 verlaagd en deze besparing is dus ook gerealiseerd.

Overzicht ontwikkeling Totaalbudget Minimaregelingen

De uitvoering van het minimabeleid is in 2019 voor het eerst sinds jaren binnen het budgettair kader uitgevoerd kunnen worden. Er is een solide basis gelegd waarmee we verder kunnen. In 2019 kunnen we op basis van de stand per 15-1-2020 zeggen dat we een overschot kennen van ruim 90K. Deels is dit veroorzaakt door het later starten van enkele pilots, waardoor de daarvoor beschikbare uitvoeringsbudgetten nog onbenut zijn gebleven. Het voorstel is dan ook deze budgetten over te hevelen (middels resultaatbestemming bij jaarrekening) en in te zetten voor de in deze evaluatie genoemde verlengingen van de pilot budgetconsulenten, Moneyways, Financieel ROC Spreekuur en de structurele inzet van het instrument Financieel Budgetbeheer.

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Begroot 2019	Werkelijk 2019	restant
TOTAAL BIJZONDERE BIJSTAND EN ACTIVITEITENFONDS	€ 1.364.783,11	€ 1.485.435,78	€ 1.389.114,78	€ 1.303.518,00	€ 1.347.904,06	€ -44.386,06
46140010 MINIMABELEID ACTIVITEITENFONDS (K)	€ 345.168,00	€ 343.968,00	€ 217.862,81	€ 214.988,00	€ 186.454,92	€ 28.533,08
46140025 MINIMABELEID BIJZONDERE BIJSTAND (K)	€ 818.623,11	€ 936.471,78	€ 959.147,97	€ 863.184,00	€ 929.753,14	€ -66.569,14
46140012 MINIMABELEID INDIVIDUELE INKOMENSTOESLAG (K)	€ 200.992,00	€ 204.996,00	€ 212.104,00	€ 225.346,00	€ 231.696,00	€ -6.350,00
TOTAAL KINDPAKKET	€ 30.500,00	€ 33.483,00	€ 44.545,00	€ 169.734,00	€ 169.734,00	€ -
46140210 MINIMABELEID BIJDRAGE LEERGELD(K)	€ 30.500,00	€ 33.483,00	€ 21.775,00	€ 27.352,00	€ 33.166,00	€ -5.814,00
46140211 MINIMABELEID BIJDRAGE JEUGDSPOORTFONDS(K)	€ -	€ -	€ -	€ 98.978,00	€ 99.578,00	€ -600,00
46140212 MINIMABELEID BIJDRAGE JEUGDCULTUURFONDS(K)	€ -	€ -	€ 22.770,00	€ 43.404,00	€ 36.990,00	€ 6.414,00
VOEDSELBANK	€ 13.311,87	€ 11.473,00	€ 10.642,40	€ 17.246,00	€ 12.870,80	€ 4.375,20
46140215 MINIMABELEID VOEDSELBANK(K)	€ 13.311,87	€ 11.473,00	€ 10.642,40	€ 17.246,00	€ 12.870,80	€ 4.375,20
PREVENTIE EN VROEGSIGNALERING	€ -	€ -	€ 59.244,65	€ 87.640,00	€ 64.089,57	€ 23.550,43
46140225 MINIMABELEID PREVENTIE EN VROEGSIGNALERING(K)	€ -	€ -	€ 59.244,65	€ 87.640,00	€ 64.089,57	€ 23.550,43

Bron: Key2Fin

SAMENVATTING EN AANBEVELING – ARMOEDEBELEID FINANCIËEL

We zien dat de uitvoering van het Minimabeleid binnen de beschikbare middelen heeft plaatsgevonden. De besparingsmaatregelen zijn op onderdelen wel bereikt en zelfs overtroffen (zoals bij het activiteitenfonds) en op andere onderdelen –nog– niet (zoals de bewindvoerderskosten). We zijn tevreden met de ontwikkelingen in deze korte periode dat het nieuwe beleid in uitvoering is genomen.

Deze evaluatie bevat enkele adviezen voor verlenging van pilots en tijdelijke maatregelen. Tevens is op onderdelen een kleine herschikking gewenst van budgetten. Hieronder wordt kort beschreven welke aanbevelingen consequenties hebben voor de begroting en hoe dit gedekt wordt:

- 1) Verlenging van de preventieve activiteiten Moneyways: Te dekken uit het extra besparing (structureel) op de uitgaven van de Regeling activiteitenfonds.
- 2) Verlenging van het Financieel Spreekuur ROC door Ons Welzijn: Te dekken uit de onderuitnutting 2019 en deze middels resultaatbestemming over te hevelen naar 2020. Gedurende deze periode van verlenging uit te werken of en hoe deze activiteiten kunnen worden ingebed binnen de bestaande opdracht van Ons Welzijn.
- 3) Herschikking van budgetten binnen het Kindpakket: dekking binnen bestaande budget Kindpakket
- 4) (Technische) Herschikking van budgetten Bijzondere Bijstand: dekking binnen bestaande budgetten Bijzondere bijstand

Alle adviezen kunnen budgetneutraal worden doorgevoerd. Om de voorgestelde aanpassingen te verwerken in de begroting is een Begrotingswijziging bijgevoegd in de bijlagen.

Bijlage 1: Monitor ROC spreekuur 2018-2019

Monitor: ROC Spreekuur 2018-2019										
	Uden 2018	Uden 2019	Meijerijds tad 2018	Meijerijds tad 2019	Overige 2018	Overige 2019		TOTAAL 2018	TOTAAL 2019	TOTAAL Pilotperi ode
Aantal	41	54	34	47	17	6		92	107	199
Leeftijdscategorie & Woonplaats							Leeftijdscategorie			
< 18	7	7	5	7	2	1	< 18	14	15	29
18 - 23	32	43	25	32	14	4	18 - 23	71	79	150
23+	2	4	3	8	1	1	23+	6	13	19
Aantal Afspraken										
1_2	41	32	34	31	17	3	1 tot 2	92	66	158
2_4	0	11	0	9	0	0	2 tot 4	0	20	20
4+	0	0	0	2	0	0	4 of meer	0	2	2
Categorieën							Categorieën			
Schulden	14	31	11	20	10	3	Schulden	35	75	110
Toeslagen / ib	17	14	15	12	9	1	Toeslagen / ib	41	51	92
Budgetering	13	24	10	16	5	0	Budgetering	28	55	83
DUO	28	42	20	41	8	5	DUO	56	88	144
Minima regelingen gemeente	12	13	14	16	4	0	Minima regelingen gemeente	30	47	77
Persoonlijke problemen	7	4	8	1	4	0	Persoonlijke problemen	19	17	36
Doorverwijzing	7	6	8	4	4	1	Doorverwijzing	19	23	42
Schoolkosten	24	32	20	30	6	1	Schoolkosten	50	89	139
Overig	6	9	4	7	6	0	Overig	16	26	42
Hoogte schulden							Hoogte schulden			
<500	12	4	9	8	6	0	<500	27	27	54
500 - 1000	5	11	4	6	0	0	500 - 1000	9	21	30
1000 - 2000	4	12	5	5	1	3	1000 - 2000	10	26	36
2000 - 5000	2	3	0	1	3	0	2000 - 5000	5	7	12
5000+	0	1	0	0	0	0	5000+	0	1	1
ST / SMW							ST / SMW			
Advocatuur	3	2	5	2	1	0	Advocatuur	9	10	19
Gemeente	2	0	2	0	0	0	Gemeente	4	2	6
Huisarts	3	1	7	4	0	1	Huisarts	10	13	23
Overig	1	0	0	0	1	0	Overig	2	1	3
Financiële spreekuur gevonden via:							Financiële spreekuur gevonden via:			
SCO	5	1	8	6	4	2	SCO	17	21	38
Coach/docent	11	9	11	15	5	1	Coach/docent	26	25	51
Website	0	0	1	0	0	0	Website	1	0	1
Mond tot mond	13	16	8	8	4	2	Mond tot mond	18	26	44
Flyers	0	0	0	0	0	0	Flyers	0	0	0
Gastlessen	16	13	14	16	0	0	Gastlessen	30	29	59
telefonisch consult							telefonisch consult			
mail consult	31	31	21	23	9	5	mail consult	61	59	120
gastlessen	17	23	12	15	4	4	gastlessen	33	41	74
overige (Nistelrode - Oss- Boekel)							overige (Nistelrode - Oss- Boekel)			
op andere locatie i/v privacy	1	0	9	16			op andere locatie i/v privacy	10	16	26
gesprek op andere locatie							gesprek op andere locatie			
	23	13	18	15	3	2	gesprek op andere locatie	44	30	74

Bijlage 2: Eindevaluatie Moneyways

Eindevaluatie aan de gemeente Uden voor het financieel-educatieve programma

Money Ways

Een gezamenlijk initiatief van Diversion, bureau voor maatschappelijke innovatie en het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud).

Peer educators leiden de weg naar financiële zelfredzaamheid.

Juli 2018

Inhoud

Inleiding	3
Context	3
Achtergrond MoneyWays	3
Achtergrond samenwerking gemeente Uden	3
Bereik MoneyWays in de gemeente Uden	4
Communicatie en publiciteit	4
Inhoudelijke evaluatie	5
Uitvoer MoneyWays	5
Inhoudelijke evaluatie MoneyWays	5
De meerwaarde van de peer education methodiek	6
De belangrijkste bevindingen aan de hand van de doelstellingen	6
Lessons Learned	7
Belangstelling voor volgend jaar	7

Inleiding

In het schooljaar 2017-2018 zijn gemeente Uden en Diversion een samenwerking aangegaan om het programma MoneyWays in tien klassen op het mbo in de regio Veghel aan te bieden. Deze klassen hebben plaatsgevonden op het ROC de Leijgraaf te Veghel. In deze verantwoording evalueren we deze samenwerking en het programma over de afgelopen periode. Achtereenvolgens beschrijven wij de context van het financieel-educatieve programma MoneyWays, geven we een overzicht van de inzet van de tien klassen gefinancierd door gemeente Uden, verwijzen we naar de communicatie-uitingen en geven we tot slot een inhoudelijke evaluatie van het programma.

Context

Achtergrond MoneyWays

MoneyWays is een peer-education programma dat financiële educatie voor jongeren (tussen de 14 en 24 jaar) aanbiedt, laagdrempelig en taboedoorbrekend. Het programma is gezamenlijk ontwikkeld door het Nibud en Diversion en ondersteunt jongeren, het onderwijs, gemeenten en bedrijven bij de preventie van armoede en schulden.

MoneyWays is in het schooljaar 2013-2014 gestart als pilot met 44 klassen. De vraag uit het onderwijs was echter vele malen groter. In de schooljaren 2014-2015 en 2015-2016 hebben we het project opgeschaald naar een landelijk project met rond de 600 klassen verdeeld over de twee schooljaren. In het schooljaar 2016-2017 bereikten we 300 klassen. Dit schooljaar 2017-2018 is MoneyWays nog verder vergroot. Rond de 600 klassen, verdeeld over de 12 provincies, in zowel het voorgezet onderwijs als het mbo krijgen dit jaar MoneyWays. Aan het eind van dit schooljaar verwachten we een bereik van 15.000 jongeren, 7.500 jongeren vorig schooljaar.

Voor scholen en mbo's is MoneyWays een goede aanvulling op de huidige vorm van financiële educatie in het onderwijs. Zij zien MoneyWays als een ijsbreker die docenten de mogelijkheid biedt dit lastige thema te bespreken binnen de school en waar nodig doorverwijzing naar hulpverlening te verduurzamen. Het programma wordt dan ook met veel enthousiasme ontvangen; hetgeen zorgt voor een groot bereik en flinke wachtlijsten.

Op dit moment werken we samen met 19 gemeenten, waaronder de gemeente Uden, twee fondsen, drie private partijen, en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Het afgelopen jaar zijn we uitgegroeid tot het grootste armoede- en schuldenpreventie programma van Nederland. Dit schooljaar vierden we op 11 januari jl. de 1000^e klas MoneyWays. Staatssecretaris van Ark was aanwezig bij de 1000^e klas MoneyWays op het Rijswijks Lyceum.¹

Achtergrond samenwerking gemeente Uden

Op 5 december 2017 is voor de periode januari 2018 tot en met juli 2018 in de gemeente Uden een financiering € 11.000 excl. BTW beschikbaar gesteld voor tien klassen in de regio Veghel. De tien klassen zijn volgens afspraak ingezet op één school, namelijk het ROC de Leijgraaf in Veghel. Daarmee zijn er 260 jongeren bereikt in de gemeente Veghel.

	3 lessen per klas	10 klassen
Kosten	€ 1.100,00	€ 11.000,00

¹ <http://www.diversion.nl/updates/1000ste-klas-moneyways/>

De klassenprijs bestaat onder meer uit: werving, selectie en intake van de klas; werving, selectie en training van de peer educators; coördinatie van planning en roosters; troubleshooting en begeleiding van de peer educators; evaluatie met alle projectpartners; kosten voor materialen en kosten voor de vergoeding van de peer educators.

Bereik MoneyWays in de gemeente Uden

Aan het begin van het kalenderjaar 2018 is er met de gemeente Uden overeengekomen dat de MoneyWays lessen enkel aangeboden zullen worden op het ROC de Leijgraaf in Veghel. Volgens deze afspraak is er contact gelegd met de zorgcoördinator op ROC de Leijgraaf.

Via de zorgcoördinator is het lesprogramma MoneyWays uitgezet onder de docenten. De docenten waren gelijk erg enthousiast over MoneyWays. Er was meer animo vanuit de docenten dan de tien afgesproken klassen voor MoneyWays. Dit heeft ervoor gezorgd dat niet alle docenten die geïnteresseerd zijn in MoneyWays dit schooljaar hebben kunnen deelnemen. De deelnemende docenten zijn uiterst tevreden over MoneyWays.

Communicatie en publiciteit

Zowel op de website van Diversion als op de website van MoneyWays verwijzen we naar de gemeente Uden en benadrukken we ons partnerschap.

Website Diversion (www.diversion.nl):

Cases — Projecten — MoneyWays

"€ 35.000 modaal,
verdien je dat per week
of per maand?"

Parners

Nibud

Ministerie van
Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Gemeente Uden

Website MoneyWays (www.moneyways.nl):

Money
Ways

Inhoudelijke evaluatie

Uitvoer MoneyWays

In de periode februari 2018 tot april 2018 hebben er in totaal tien klassen meegedaan aan MoneyWays. De tien klassen die hebben deelgenomen aan MoneyWays hebben plaatsgevonden op het ROC de Leijgraaf te Veghel.

Mbo	Aantal klassen	Aantal studenten ²
ROC De Leijgraaf (feb 2018 – april 2018)	10	260

Inhoudelijke evaluatie MoneyWays

In de periode januari 2018 tot en met juli 2018 hebben in totaal vijf docenten met tien klassen deelgenomen aan het lesprogramma MoneyWays. Zowel de studenten als docenten zijn uiterst tevreden over MoneyWays. Zo geven docenten en studenten aan in de leseevaluaties het fijn te vinden dat het gesprek over omgang met geld tijdens de MoneyWays lessen wordt gefaciliteerd.

Een meerwaarde is dat er binnen MoneyWays gebruik wordt gemaakt van peer education. Jonge rolmodellen leven zich in, in de leefwereld van de studenten. Het creëren van bewustzijn onder jongeren worden hierdoor extra gestimuleerd door het gesprek aan te gaan over specifiek leeftijdsgebonden financiële dilemma's. MoneyWays gaat het gesprek aan in de klas en betreft hier studenten uit verschillende sociaal economische groepen om ook het gesprek met elkaar aan te gaan. Daarbij staan peer educators op een laagdrempelige manier voor de klas, zo delen zij bijvoorbeeld hun eigen budget met de klas. Dit zorgt er voor dat studenten zich open durfden te stellen over hun eigen financiële situatie. Studenten schrikken bijvoorbeeld wanneer ze uitrekenen hoe veel ze hun ouders eigenlijk kosten. De MoneyWays lessenreeks draagt bij aan realistische blik op geldzaken en stimuleert jongeren om na te denken.

De deelnemende docenten zijn van mening dat het onderwerp omgang met geld breder opgepakt moet worden binnen het onderwijs, zowel studenten als docenten zien hier de noodzaak van in en benoemen dit tijdens de lessen. De MoneyWays lessen geven niet alleen de ruimte om binnen het onderwijs aan de slag te gaan met het thema geld maar streven ook naar het bespreekbaar maken van de sociaal-emotionele kant van geldzaken. De peer educators stellen zich kwetsbaar op en vragen studenten dit tijdens de MoneyWays lessen ook te doen.

Een van de studenten heeft na afloop van de eerste les een e-mail gestuurd naar de docent. In deze mail geeft de student aan het heel waardevol en noodzakelijk te vinden dat de MoneyWays lessen plaats vinden.

Bij MoneyWays voeren we met de docent van de klas een intakegesprek voorafgaand aan de lessenreeks, en achteraf evalueren we met dezelfde docent. In deze gesprekken bespreken we de doelstellingen van MoneyWays, en kijken we in hoeverre deze gehaald zijn, volgens de docent. Deze feedback is voor ons heel belangrijk om het programma blijvend door te kunnen ontwikkelen.

² Het aantal studenten is op basis van de aantallen die we van de docenten hebben doorgekregen tijdens de intakegesprekken.

De doelstellingen van MoneyWays zijn als volgt geformuleerd:

- Jongeren inzicht geven in hun financiële gedrag en de consequenties hiervan.
- Jongeren bewust maken van het belang van financiële kennis en financiële kennis vergroten.
- Als ijsbreker fungeren: jongeren aanmoedigen om de sociaal emotionele kant van geld te bespreken.
- De jongeren stimuleren om indien nodig hulp te zoeken en te bieden.

Hieronder geven we de belangrijkste bevindingen weer van de tien klassen (niveau 2, 3 en 4) die op het ROC de Leijgraaf hebben meegedaan aan MoneyWays dankzij financiering van de gemeente Uden. We gaan hierbij kort in op de meerwaarde van de *peer education* methodiek, zoals aangegeven door de docenten, en bespreken in het kort de behaalde resultaten. Hiervoor gebruiken we informatie vanuit onze eigen lesobservaties, evaluatiegesprekken met de docenten en onze peer educators.

De meerwaarde van de peer education methodiek

Door jonge rolmodellen voor de klas te zetten wordt de drempel verlaagd om over gevoelige zaken als geld te praten. De peer educators staan door hun leeftijd en levensstijl dicht bij de leefwereld van de studenten dan de docent.

Tijdens MoneyWays lessen hing er in alle klassen een fijne en veilige sfeer. Studenten deelden openlijk informatie over hun eigen financiële situatie en hun thuissituatie, docenten geven aan dat studenten dit niet eerder hebben gedaan. De studenten vonden het leerzaam om in gesprek te gaan en te discussiëren met elkaar over geld gerelateerde zaken, zo waren ze kritisch naar elkaar toe maar gaven ze elkaar ook advies. Dit is een sfeer die gefaciliteerd wordt door MoneyWays lessen.

Uitgesproken quote leerling tijdens discussie:

“Naar mate mijn loon omhoog gaat, gaan mijn waardes omlaag.”

De belangrijkste bevindingen aan de hand van de doelstellingen

- Jongeren inzicht geven in hun financiële gedrag en de consequenties hiervan. Jongeren bewust maken van het belang van financiële kennis en hun financiële kennis vergroten.

Tijdens de MoneyWays lessen hebben de peer educators van MoneyWays opgemerkt dat studenten in de gemeente Uden nog veel cruciale informatie missen omtrent financiële regelingen zoals studiefinanciering, zorgverzekering en loonheffing en hoe lenen eigenlijk werkt. Zo weet een deel van de studenten niet of ze recht hebben op een regeling en hoe ze dit moeten afsluiten. Studenten hebben zelf aangegeven dat ze weinig kennis hebben over de benoemde onderwerpen en het lastig vinden om informatie hierover te krijgen. De informatie die bestaat bereikt de studenten nauwelijks of niet. De peer educators hebben ingezet op kennisvermeerdering door deze onderwerpen te behandelen op een laagdrempelige manier die gericht is op de student.

“Ik had niet verwacht dat ik zoveel zou leren.” quote leerling over de MoneyWays lessen.

De peer educators hebben ook aandacht besteed aan kansspelen, een aantal studenten op het ROC de Leijgraaf hadden aangegeven Toto te spelen op internet. Door in gesprek te gaan over risico's van kansspelen hebben de peer educators geprobeerd om bewustzijn te creëren onder jongeren. Zowel in de gemeente Uden als landelijk merken we een groeiende aandacht voor kansspelen. Online gokken verlaagt de drempel voor jongeren om onopgemerkt geld uit te geven aan verschillende kansspelen, daarbij vormen de getroffen maatregelen nauwelijks een barrière. Jongeren weten op

een makkelijke manier de leeftijdsgrens te omzeilen. We merken dat jongeren weinig bewust zijn van de risico's die kansspelen met zich meenemen.

- Als ijsbreker fungeren: jongeren aanmoedigen om de sociaal emotionele kant van geld bespreekbaar te maken. Jongeren stimuleren indien nodig hulp te zoeken en te bieden.

De studenten van het ROC de Leijgraaf waren erg enthousiast over de MoneyWays lessen. Studenten vonden het fijn om de ruimte te krijgen om in gesprek met elkaar te gaan. De MoneyWays lessen faciliteren het gesprek. Zo geeft een student tijdens de evaluatie aan dat hij het noodzakelijk vindt dat het onderwerp geld bespreekbaar wordt gemaakt op school. De student geeft aan dat het heel makkelijk is om in een moeilijke financiële situatie terecht te komen. Praten over het onderwerp zorgt voor bewustzijn en kennis. De MoneyWays lessen verlagen de drempel om het onderwerp geld bespreekbaar te maken ook na afloop van de lessen. Studenten geven tijdens de laatste les aan sneller een ouder of professional aan te spreken wanneer ze problemen met geld zouden ervaren.

Lessons Learned

Uit de evaluaties van docenten kwamen verschillende onderwerpen naar voren die meegenomen worden in de doorontwikkeling van MoneyWays. Een aantal onderwerpen die tijdens de MoneyWays lessen veelvuldig zijn besproken zijn kansspelen, verzekeringen, loonheffing en studiefinanciering.

- Docenten zagen een goede klik tussen de peer educators en de docenten. De peer educators hebben wegens hun leeftijd en levensstijl een beter inlevingsvermogen dan docenten. De docent gaf aan dat het ook belangrijk is dat een peer educator de omgeving en de leefwereld van de regio kent. Zo verdienen studenten met hun bijbaantjes in de randstad meer en geven studenten in het zuiden van het land meer uit tijdens de carnaval periode. Tijdens het intakegesprek met de docent vragen wij naar achtergrond informatie over de regio/streek waar de les plaats gaat vinden. Zo proberen wij onze peer educators voor te bereiden op de les. Wij erkennen het belang van de "regionale klik".
- Financiële kennisvermeerdering is een van de hoofddoelen van MoneyWays. We merken dat nog steeds veel jongeren weinig kennis hebben over financiële regelingen en verplichte uitgavenposten. Zo blijft de zorgverzekering en de zorgverzekeraar voor veel jongeren nog een "vage instanties/regeling" en is het niet duidelijk wat van ze verwacht wanneer ze 18 jaar worden. Veranderingen in het leenstelsel van studiefinanciering zorgen ook voor voldoende onduidelijkheden voor jongeren. Zo gaven de studenten op ROC de Leijgraaf aan dat ze vinden dat er weinige passende informatie beschikbaar is voor jongeren. Met passende informatie wordt bedoeld op informatie die aansluit op de belevingswereld van jongeren en gericht is op de student en het studentenleven. Voor MoneyWays blijft het belangrijk om ook in het schooljaar 2018-2019 in te zetten op kennisvermeerdering en zoveel mogelijk jongeren te bereiken met passende belangrijke financiële informatie.

Belangstelling voor volgend jaar

Alle docenten van het ROC de Leijgraaf gaven aan enthousiast te zijn over het programma en de relevantie te zien voor hun studenten. Deze docenten zouden volgend schooljaar weer willen deelnemen aan MoneyWays met minimaal 10 klassen. Afgelopen jaar was er meer interesse bij docenten, maar hebben niet alle docenten kunnen deelnemen omdat de klassen al gevuld waren.

In het werkgebied van de gemeente Uden vallen nog een aantal scholen die afgelopen schooljaar nog niet zijn benaderd voor deelname aan MoneyWays. Deze scholen kunnen nog benaderd worden voor schooljaar 2018-2019: het Udens College te Uden en Stg. Reg. Opleidingen Centrum De Leijgraaf te Uden.